

§ 159

SOCN 2020/328

Remissvar, ändring av kommunens reglemente för kundval

Beslut

1. Socialnämnden överlämnar remissvaret till kommunstyrelsens arbetsutskott för vidare hantering.
2. Beslutet justeras omedelbart

Ärendet

Kommunstyrelsens arbetsutskott, KSAU har den 6 oktober 2020 remitterat översyn av reglemente för kundval till socialnämnden. I samband med detta ges nämnden möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i reglementet, däribland de generella auktorisations-villkoren. I denna tjänsteskrivelse sammanställs synpunkter som bland annat innebär mer ändamålsenliga sanktionsmöjligheter samt förbättrade möjligheter till målstyrning. Då sociala omsorgsprocessens kundval till viss del är gemensamma för socialnämnden och äldrenämnden är förslag till remissvar likalydande.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse från omsorgsenheten, 2020-12-02

Bilaga 1. Remiss, Översyn av reglemente för kundval, tjänsteskrivelse från Kommunstyrelsens arbetsutskott 6 oktober, KFKS 2020/864

Bilaga 2. Utredning, Sanktioner vid brister i sociala omsorgsprocessens kundval, SOCN 2020/153

Bilaga 3. Utredning, Kundval med få kunder, SOCN 2020/240

Beslutsgång

Socialnämnden beslutade i enlighet med omsorgsenhetens förslag till beslut.

Protokollsanteckningar

Andreas Falk anteckna följande för Socialdemokraterna.

Modellen med kundval eller LOV ger större möjlighet för bolagen som vill etablera sig. Det kan öka hastigheten att få nya anordnare på plats men ökar risken att oerfarna aktörer lättare får avtal att bedriva verksamheten, eftersom det är svårt att fastställa deras kapacitet och förmåga innan driftstart. Vid en upphandling eller LOU är det en längre uppstartsperiod och det är svårare för en aktör att etablera sig innan det säkerställts att de har kapacitet att klara uppdraget. Inom vissa verksamheter fungerar kundvalsmodellen utmärkt, men inte i allt. Risker för allvarliga brister i välfärdsleveransen uppstår när en och samma modell tvingas på i alla verksamheter. Därför ska det göras en risk- och konsekvensanalys och bedömning för

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

varje fall om vilken modell som är rimligast att använda egen-driftsalternativ, upphandlat alternativ eller kundvalsalternativ.

Kundval och LOV har i många fall blivit de brottsliga gängens nya finansieringskälla. En viktig del i att stoppa arbetsmarknadskriminaliteten är att alla auktorisationsvillkor kompletteras med krav på kollektivavtalsliknande villkor.

Brita Ström för Miljöpartiet och Shahin Malak för Nackalistan instämde i Socialdemokraternas protokollsanteckning.

Ebbe Lindström lät anteckna följande för Vänsterpartiet:

Vänsterpartiet hållning avseende kundval är att inte tillåta vinstdrivande företag inom skola, vård och omsorg. Kundvalets huvudprincip är att främja ”behovet” av en mångfald av utövare där ett antal olika vinstdrivande företag finns på en skattefinansierad marknad och där skattebetalarna saknar full insyn i företagens användande av skattepengarna. Inte sällan förekommer uppgifter om kriminella inslag i verksamheter inom bl.a omsorgsområdet som t ex när det gäller personlig assistans.

Med fler olika utförare minskar också möjligheterna till samordning, kompetensutveckling där olika utförare har olika syn på behovet av kunskapsinhämtning. Den nu pågående pandemin visar med all tydlighet avsaknaden av gemensamma riktlinjer mm. Till det gäller att kommunen alltid har det yttersta ansvaret och aldrig kan – som de privata företagen – lämna ”walk over” och låta kommunen ta överansvaret.

Till det skall läggas miljökonsekvenser där ett antal olika utförare, t ex inom hemtjänsten, boendestöd mm far kors och tvärs genom kommunen i egna bilar till personer som får hemtjänst utan någon form av samordning. Detsamma gäller även boendestöd mm. Den s k mångfalden saknar ett miljökonsekvens tänkande när det gäller påverkan på närmiljön i form utsläpp från transporter mm.

Vänsterpartiets uppfattning är att kundvalet ska avvecklas

Ordförandes signatur 	Justerandes signatur 	Utdragsbestyrkande
---	---	--------------------

2020-12-02

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr SOCN 2020/328

Socialnämnden

Remissvar, ändring av kommunens reglemente för kundval

Förslag till beslut

1. Socialnämnden överlämnar remissvaret till kommunstyrelsens arbetsutskott för vidare hantering.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsens arbetsutskott, KSAU har den 6 oktober 2020 remitterat översyn av reglemente för kundval till socialnämnden. I samband med detta ges nämnden möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i reglementet, däribland de generella auktorisationsvillkoren. I denna tjänsteskrivelse sammanställs synpunkter som bland annat innebär mer ändamålsenliga sanktionsmöjligheter samt förbättrade möjligheter till målstyrning. Då sociala omsorgsprocessens kundval till viss del är gemensamma för socialnämnden och äldre- och våldshälsöknämnden är förslag till remissvar likalydande.

Ärendet

Kommunfullmäktige införde på 1980-talet ett valfrihetssystem som kommunen benämner som kundval. Kundval är ett alternativ till upphandling enligt lagen om upphandling och ett alternativ till att driva verksamhet i kommunal regi.

Stadsledningskontoret har tagit initiativ till en översyn av Nackas kundvalssystem, vilket nu ligger inom ramen för projektet ”Kundval 2.0 – utveckling”. I projektet har det visat sig att valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) till viss del har sammanblandats med kommunens beslutade auktorisationssystem benämnt *kundval*. Då LOV och kundval skiljer sig åt bland annat vad gäller begrepp, vilka tjänster som kan omfattas av respektive system samt formerna för överklagande finns det skäl till att förtydliga kommunens val av auktorisationssystem, (KSAU 2020/864).

I projekt ”Kundval 2.0 – utveckling” pågår nu och under 2021 utveckling för att förtydliga och renodla samtliga kundval för individuella tjänster i Nacka. I projektet ingår att gå igenom de generella auktorisationsvillkoren och säkerställa att villkoren ger goda förutsättningar för nämnderna att upprätta lämpliga specifika auktorisationsvillkor. Reglementet i sin helhet ska aktualitetsprövas och kommunfullmäktiges krav på nämndernas ansvar, utveckling och uppföljning av kundvalen ingår. KSAU har den 6

oktober remitterat översyn av reglemente för kundval till berörda nämnder, bland annat socialnämnden. I samband med detta ges nämnden möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i reglementet, däribland de generella auktorisationsvillkoren. Yttrandet ska ha inkommit till juridik- och kanslienheten senast den 20 december. När nämndernas yttranden inkommit sammanställs ett samlat ärende där nämndernas synpunkter beaktas och redovisas. Ärendet går därefter vidare till kommunstyrelsen för att slutligen behandlas i kommunfullmäktige.

Synpunkter på nuvarande reglemente

Socialnämnden, äldrenämnden och tjänstemannaorganisationen inom sociala omsorgsprocessen har tidigare lämnat synpunkter på kommunens reglemente för kundval, både under hösten inom ramen för projektet och tidigare då behov uppmärksammats. Löpande lämnas också synpunkter i den projektgrupp som finns i kommunen med representanter från alla processer som har kundval. Till detta yttrande biläggs även två utredningar där socialnämnden och äldrenämnden lämnat synpunkter på möjligheten till sanktioner i kundvalen samt hur kundval med få kunder kan hanteras. Nedan sammanfattas både tidigare och nytillkomna synpunkter:

Val av avtalsform

Kommunfullmäktige gav socialnämnden och äldrenämnden i uppdrag att under 2020 se över finansierings- och ersättningsmodellerna för kundval med få kunder. Utredningen (SOCN 2020/240, ÄLN 2020/79) baserades på perspektiven kvalitet för kund, ekonomi samt kommunens organisering och effektivitet. I utredningen beskrevs svårigheten med att välja avtalsform. Där ges ett förslag på en tabell som kan användas vid val av avtalsform för att underlätta valet. En liknande tabell föreslås användas i Nacka för att kunna bedöma vilken avtalsform som är mest lämplig beroende på vilken insats det handlar om.

Målstyrning och kvalitet

Det är nämnderna som huvudmän som ansvarar för att beviljade insatser håller en god kvalitet. Det är viktigt att fundera över möjligheten till reglering av detta då de villkor som antas, både generella och specifika, är avgörande för vilken kvalitet insatsen håller. De bör också bidra till att uppfylla kommunens vision, grundläggande värdering, ambition, övergripande mål och styrprinciper. Hur försäkrar vi oss om att de kunder som beviljas insatser i Nacka kommun exempelvis uppnår bästa utveckling för alla?

I Nacka kommuns inköspolicy (KFKS 2020/298) framgår att kommunens mål är att upphandlingar och inköp av varor och tjänster bidrar till en effektiv verksamhet med hög kvalitet och till en långsiktigt hållbar kommun. I hållbarhetsarbetet ingår såväl klimatmässig som social och ekonomisk hållbarhet. I Nacka kommun sker konkurrensutsättning genom antingen kundval eller upphandling. Inköspolicyn behandlar de köp som sker genom upphandling. Precis som kommunens inköspolicy bör reglemente för kundval innehålla ett liknande villkor för hållbarhet.

Tillit och kontroll

Utifrån kommunens värdering har vi förtroende och respekt för människors kunskap och egen förmåga – och för deras vilja att ta ansvar. Med välfärdstjänster följer dock ett ökat behov av en effektiv tillsyn för att ytterst trygga kvalitet och säkerhet för våra kunder, men också för att säkerställa en god ekonomisk hushållning i kommunen. Det är väl känt att det finns en problematik vad avser verksamheter där ersättning används på ett felaktigt sätt och i kriminellt syfte.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har numera ansvar för tillstånd för olika typer av verksamheter vilket bidrar till en ökad kvalitet. När IVO bedömer om omsorgsgivare uppfyller krav för att få bedriva verksamhet utgår de från 7 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453). Det görs en bedömning om verksamheten uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet. Vidare krävs att sökanden i övrigt bedöms lämplig. IVO kan utifrån detta till exempel ta hänsyn till om någon kommun hävt sina avtal med bolaget när de prövar en ansökan om tillstånd. I Nacka kommuns reglemente för kundval saknas en sådan möjlighet. Kravet i Nacka kommuns befintliga generella villkor är att

- anordnaren och personer som har väsentligt inflytande över verksamheten inte får vara dömd för brott som avser yrkesutövningen eller brottslighet som kan skada förtroendet eller
- att anordnaren och/eller ansvarig för verksamheten inte får ha gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen.

En reglering som liknar den om tillståndsgivning i socialtjänstlagen skulle eventuellt kunna hindra auktorisation av vissa bolag där ersättning används på ett felaktigt sätt och i kriminellt syfte.

Sanktionsmöjligheter

Äldrenämnden har tidigare uppmärksammat behovet av att tydliggöra hur sanktioner kan användas i kundvalet vilket ledde till utredningen ”Sanktioner vid brister i sociala omsorgsprocessens kundval” (SOCN 2020/153). En anledning till att kunna ge snabba och kraftfulla sanktioner är att undvika avauktorisering. Avauktoriseringer av anordnare kan ha en negativ påverkan på kundnyttan, till exempel försämrar personalkontinuiteten. Utifrån omvärldsbevakning och tidigare erfarenheter föreslås i utredningen flera olika sanktionskategorier.

I kommunens befintliga reglemente för kundval framgår sanktionerna som tydligt kopplade till de olika punkterna i de generella villkoren. Sociala omsorgsprocessen föreslår istället en möjlighet att göra en helhetsbedömning utifrån allvarlighetsgrad kopplat till sanktion. Stegen i sanktionstrappan föreslås användas oavsett vilken punkt i villkoren en anordnare brister i. Utifrån sanktioner ser vi även att brister i formalia och ekonomi ofta väger tyngre än brister kopplat direkt till kund. Sociala omsorgsprocessen önskar en tydligare koppling till kund när det gäller allvarligare brister, exempelvis vanvård.

Om en anordnare blir avauktoriserad på grund av allvarliga brister finns det behov av att reglera hur lång tid som måste passera från det att man blivit avauktoriserad till att återigen kunna bli auktoriserad om anordnaren ansöker på nytt.

Ickevalsalternativ

Eftersom sociala omsorgsprocessen tidigare utgått från kundval enligt lag om valfrihetssystem, LOV, är det viktigt att det blir tydligt med konsekvenser och hur det ska praktiskt hanteras med kundval istället för LOV. Exempelvis när det gäller möjlighet till överprövning och så kallade ickevalsalternativ. Sociala omsorgsprocessen föreslår att ickevalsalternativ, när en kund inte kan eller vill välja anordnare själv, ska föras in i reglemente för kundval.

Extraordinär händelse

Enligt befintliga generella villkor så framgår att anordnaren ska i händelse av höjd beredskap eller annan allvarlig händelse i fredstid inordna sin verksamhet under kommunens krisledning. Anordnaren ska samarbeta med kommunen vid annan allvarlig händelse där kommunen behöver tillgång till resurser för att erbjuda den form av verksamhet som anordnaren är auktoriserad för. Sociala omsorgsprocessen har utifrån erfarenheter i samband med pandemin covid-19 noterat en osäkerhet kring begreppen såväl för anordnarna inom kommunens kundval som för myndigheten. Det begrepp som används i flera andra sammanhang är extraordinär händelse. Det råder tveksamhet om skillnaden i begreppen är avsiktlig. Då det kan ha en väsentlig betydelse betonar vi vikten av att detta ses över för att vara överensstämmande i de delar som önskas.

Ekonomiska konsekvenser

En ändring i reglementet bedöms inte få några ekonomiska konsekvenser. Förbättrade krav och villkor bedöms leda till bättre kvalitet för Nacka kommuns kunder.

Konsekvenser för barn

I de kundval som är till för barn bedöms kvaliteten bli bättre med ett förbättrat reglemente och därmed förbättrade kundvalsvillkor.

Handlingar i ärendet

1. Remiss, Översyn av reglemente för kundval, tjänsteskrivelse från Kommunstyrelsens arbetsutskott 6 oktober, KFKS 2020/864
2. Utredning, Sanktioner vid brister i sociala omsorgsprocessens kundval, SOCN 2020/153
3. Utredning, Kundval med få kunder, SOCN 2020/240

Åse Linnerbäck
Biträdande social- och äldredirektör

Emelie Berglund
Kvalitetsutvecklare
Omsorgsenheten

Yttrande över remiss Översyn av reglemente för kundval

Beslut

Arbets- och företagsnämnden antar yttrande över kommunstyrelsens remiss Översyn av reglemente för kundval i enlighet med förslag till yttrande den 16 december 2020, bilaga 1 med följande tillägg:

Arbets- och företagsnämnden anser att det är av stor vikt att auktoriserade anordnare följer de lagar och regler som finns. De generella auktorisationsvilkorens punkter 1–5 bör därför kompletteras för att också gälla eventuellt moderbolag eller koncernmoder.

Sammanfattning av ärendet

Arbets- och företagsnämnden lämnar i ärendet förslag till yttrande över kommunstyrelsens remiss Översyn av reglemente för kundval nämndens synpunkter på reglementet och dess generella auktorisationsvillkor i enlighet med kommunstyrelsens arbetsutskotts ärende.

Arbets- och företagsnämnden ställer sig positiv till översyn och revidering av reglemente för kundval.

Handlingar i ärendet

Tjskr Yttrande över remiss Översyn av reglemente för kundval
Bilaga 1 Yttrande över remiss Översyn av reglemente för kundval
Bilaga 2 Tjskr remiss översyn regl kundval
Bilaga 3 Reglemente för kundval

Yrkanden

Filip Wiljander (M) yrkade bifall till det utsända förslaget med följande tillägg:

Följande stycke läggs till efter andra stycket andra sidan.

Arbets- och företagsnämnden anser att det är av stor vikt att auktoriserade anordnare följer de lagar och regler som finns. De generella auktorisationsvilkorens punkter 1–5 bör därför kompletteras för att också gälla eventuellt moderbolag eller koncernmoder.

I detta yrkande instämde Gunnel Nyman Gräff (S), Mats Granath (L), Helena Edberg (KD) och YuSie Rundkvist Chou (NL).

Gunnel Nyman Gräff (S) yrkade att alla auktorisationsvillkor ska kompletteras med krav på kollektivavtalsliknande villkor.

I detta yrkande instämde YuSie Rundkvist Chou (NL).

Ordförandes signatur 	Justerandes signatur 	Utdragsbestyrkande
---	---	--------------------

16 december 2020

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Arbets- och företagsnämnden

Anna Lööv (C) yrkade bifall till det utsända förslaget med följande tillägg:

Reglementet för kundval bör även omfatta ett generellt auktorisationsvillkor om att anordnarens verksamhet ska vara klimatneutral.

I detta yrkande instämde Mats Granath (L), Gunnel Nyman Gräff (S) och YuSie Rundkvist Chou (NL).

Filip Wiljander (M) yrkade, med instämmande av Mats Granath (L), Helena Edberg (KD), och Anna Lööv (C), avslag på Gunnel Nyman Gräffs (S) tilläggsyrkande.

Vidare yrkade Filip Wiljander (M), med instämmande av Helena Edberg (KD), avslag på Anna Löövs (C) tilläggsyrkande.

Beslutsgång

Arbets- och företagsnämnden beslutade i enlighet med det utsända förslaget samt Filip Wiljanders (M) tilläggsyrkande.

Därefter beslutade nämnden att avslå tilläggsyrkandet från Anna Lööv (C).

Votering begärdes och genomfördes.

För Anna Löövs (C) tilläggsyrkande röstade Gunnel Nyman Gräff (S), Mats Granath (L), Andreas Andersson (S), YuSie Rundkvist Chou (NL) och Anna Lööv (C).

För Filip Wiljanders (M) avslagsyrkande röstade Helena Edberg (KD), Lars Flink (M), Christian Listérus (M), Niclas Carlsson (M) och Filip Wiljander (M).

Nämnden beslutade således, med 5 röster mot 5 där ordförande innehar utslagsröst, att avslå Anna Löövs (C) tilläggsyrkande.

Därefter beslutade nämnden att avslå tilläggsyrkande från Gunnel Nyman Gräff (S).

Votering begärdes och genomfördes.

För Gunnel Nyman Gräffs (S) tilläggsyrkande röstade Gunnel Nyman Gräff (S), Andreas Andersson (S) och YuSie Rundkvist Chou (NL).

För Filip Wiljanders (M) avslagsyrkande röstade Helena Edberg (KD), Lars Flink (M), Christian Listérus (M), Mats Granath (L), Niclas Carlsson (M), Anna Lööv (C) och Filip Wiljander (M).

Ordförandes signatur 	Justerandes signatur 	Utdragsbestyrkande
---	---	--------------------

Med 7 mot 3 röster beslutade nämnden således att avslå Gunnel Nyman Gräffs (S) tilläggsyrkande.

Protokollsanteckning

Anna Lööv (C), Mats Granath (L) och YuSie Rundkvist Chou (NL) lät gemensamt anteckna följande till protokollet.

”Protokollsanteckningen avser tilläggsyrkandet om att Nacka kommuns reglemente för kundval även bör omfatta ett generellt auktorisationsvillkor om att anordnarens verksamhet ska vara klimatneutral, vilket tyvärr röstades ner med minsta möjliga majoritet i nämnden. Klimatförändringarna är det största miljöhotet mot mänskligheten. Dess konsekvenser riskerar att underminera frihet och välfärd för kommande generationer. Snabba, konkreta åtgärder för klimatet lönar sig, medan passivitet kommer att bli extremt kostsamt.

Vi måste återupprätta vår gemensamma äganderätt, och därmed vårt ansvar, för vårt klimat, som annars förlösas på allas vår bekostnad. Omställningen kan påskyndas med på flera sätt, till exempel genom att använda kommunala medel till verksamheter som minimerar sitt klimatavtryck. På så sätt samlas kraften från många entreprenörer och verksamheter och mobiliserar marknadsekonomins fulla omvandlingstryck. Höga ambitioner stärker även entreprenörskap, utveckling av miljöteknik och initiativ inom civilsamhället.

Genom att ställa krav på de utförare som har fått vårt förtroende att leverera viktiga tjänster till våra medborgare skulle vi kunna se till att Nackas skattepengar bara används till verksamheter som minimerar sin klimatpåverkan. Inom det privata näringslivet ser vi många exempel på såväl tjänsteproducerande företag som industriföretag som redan har uppnått klimatneutralitet i sin verksamhet. I många fall har åtgärderna visat sig kostnadsbesparande.

Det ska understrykas att syftet med förslaget inte var att öppna för detaljstyrning av utförare utan att adressera ett existentiellt hot med de medel vi har inom ramen för det politiska ansvar vi har anförtrotts.

Det är tråkigt att nämnden genom beslutet har försatt sin chans att föreslå att auktorisationskraven kompletteras med ett krav på klimatneutralitet.

Kommunens egen verksamhet, såväl myndighet som produktion, borde självklart vara klimatneutral, och därigenom vara en förebild för andra anordnare och verksamheter och bana ny väg.”

Gunnel Nyman Gräff för Socialdemokraterna och Roger Bydler (MP) lät gemensamt anteckna följande till protokollet.

”Modellen med kundval eller LOV ger större möjlighet för bolagen som vill etablera sig. Det kan öka hastigheten att få nya anordnare på plats men ökar risken att oseriösa aktörer lättare får avtal att bedriva verksamheten, eftersom det är svårt att fastställa deras kapacitet och förmåga innan driftstart. Vid en upphandling eller LOU är det en längre uppstartsperiod och det är svårare för en aktör att etablera sig innan det säkerställts att de har kapacitet att klara

Ordförandes signatur 	Justerandes signatur 	Utdragsbestyrkande
---	---	--------------------

uppdraget. Inom vissa verksamheter fungerar kundvalsmodellen utmärkt, men inte i allt. Risker för allvarliga brister i välfärdsleveransen uppstår när en och samma modell tvingas på i alla verksamheter. Därför ska det göras en risk- och konsekvensanalys och bedömning för varje fall om vilken modell som är rimligast att använda: egen-driftsalternativ, upphandlat alternativ eller kundvalsalternativ.

Vi kan också konstatera att kundval och LOV i många fall har blivit de brottsliga gängens nya finansieringskälla. En viktig del i att stoppa arbetsmarknadskriminaliteten är att alla auktorisationsvillkor kompletteras med krav på kollektivavtalsliknande villkor. Det sistnämnda är också viktigt ur ett kvalitetsperspektiv. Inte minst har Corona visat vikten av trygga anställningsformer inom äldreomsorgen, vilket är viktigt att ta med in i framtiden. Vi är bekymrade över alliansen fundamentalistiskt negativa inställning till att inte vilja skriva in kollektivavtalsliknande villkor i auktorisationsvillkoren.

Filip Wiljander lät för Moderaterna anteckna följande till protokollet.

”Fusk inom välfärden måste beivras. Kommunens auktoriserade anordnare ska genomgå noggranna kontroller. För att ytterligare skärpa kontrollen föreslår vi att "farfarsprincipen" ska tillämpas. Det innebär att kommunen utökar kontrollerna av anordnaren i reglementets fem första punkter till att också innefatta eventuellt moderbolag eller koncernmoder till den auktoriserade anordnaren. På så sätt säkrar kommunen att även bolag högre upp i bolagsstrukturen inte är på obestånd och gör rätt för sig.

När det gäller arbetsrättsliga villkor är det en fråga för arbetsmarknadens parter. Svensk lag gäller, även inom kommunens kundval.”

Helena Edberg (KD) lät anteckna följande till protokollet.

”Jag delar helhjärtat det förslag till tilläggsyrkande som lagts fram i ärendet om reglementet för kundval. Klimatfrågan är i högsta grad angelägen och måste tas på allvar, om vi ska kunna stå till svars inför våra barn i framtiden.

Men frågan är komplicerad och ett förslag av den här typen kan få direkt negativa effekter på AFN:s verksamhet, till exempel genom att lägga orimliga administrativa bördor på små företag och dessutom snedvrیدا konkurrensvillkoren.

Vi kristdemokrater vill snarare att förslaget på klimatneutralitet först ska läggas på verksamheten i stadshuset. Att räkna på hur det skulle ske skulle vara en rimligare väg att gå.”

Ordförandes signatur 	Justerandes signatur 	Utdragsbestyrkande
---	---	--------------------

2020-12-03

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr AFN 2020/168

Arbets- och företagsnämnden

Yttrande över remiss Översyn av reglemente för kundval

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden antar yttrande över kommunstyrelsens remiss Översyn sav reglemente för kundval i enlighet med förslag till yttrande den 16 december 2020, bilaga 1.

Sammanfattning av ärendet

Arbets- och företagsnämnden lämnar i ärendet förslag till yttrande över kommunstyrelsens remiss Översyn av reglemente för kundval nämndens synpunkter på reglementet och dess generella auktorisationsvillkor i enlighet med kommunstyrelsens arbetsutskotts ärende.

Arbets- och företagsnämnden föreslås ställa sig positiv till översyn och revidering av reglemente för kundval.

Ärendet

Kommunstyrelsen remitterar den 23 september 2020 ett ärende om översyn av reglemente för kundval till arbets- och företagsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden. Nämndernas yttrande ska ha inkommit till juridik- och kanslienheten senast den 20 december 2020.

I remissen framgår att kommunstyrelsen anser att en översyn av reglemente för kundval och dess generella auktorisationsvillkor, som antogs av kommunfullmäktige under 2014, bör göras som en del i att fortsatt vårda och utveckla kundvalen. I reglementet för kundval definieras kommunens kundvalssystem för att säkerställa att samtliga kundval innehåller tydliga auktorisationsvillkor samt att uppföljningen är enhetlig och transparent. Nämnden ansvarar för att anta specifika auktorisationsvillkor för kundvalet som tar avstamp från bestämmelserna i reglementet för kundval. Det är enligt kommunstyrelsen därför av stor vikt att få berörda nämnders synpunkter på om uppföljningen som sker är enhetlig, transparent och förutsägbar och om nuvarande reglemente ger tillräckliga förutsättningar för det. Vidare har nämnderna värdefull erfarenhet av hur kundvalen och dess villkor fungerar i vardagen samt om det finns behov av andra verktyg vid uppföljning av anordnarna. Därför ges de nämnder som har

kundval möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i reglementet, däribland de generella auktorisationsvillkoren.

Arbets- och företagsnämnden föreslår ställa sig positiv till översyn och revidering av reglemente för kundval, samt lämna föreslagna synpunkter på innehållet i reglementet och dess generella auktorisationsvillkor, i enlighet med kommunstyrelsens remiss.

Ekonomiska konsekvenser

Respektive processägare ansvarar för att skjuta till de resurser som krävs för att genomföra översyn och revidering av reglementet för kundval. Resursbehovet kan variera mellan olika processer beroende på antal kundval, utgångsläge etcetera. Kostnader kopplat till översynen tas inom respektive nämnds befintliga budget.

Konsekvenser för barn

Det är viktigt att kundvalen genererar hög kvalitet. Ett beslut om en översyn av reglementet för kundval och dess generella villkor kan på sikt ge positiva konsekvenser för de kundval som rör barn.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1 Förslag till yttrande över remiss Översyn av reglemente för kundval
Bilaga 2 Tjänsteskrivelse KFKS 2020/864 Översyn av reglemente för kundval
Bilaga 3 Reglemente för kundval

Frida Plym Forshell
Arbetsmarknadsdirektör

Nina Bäckström
Kvalitetsutvecklare
Etableringsenheten

Kommunstyrelsen

Yttrande över remiss **Översyn av reglemente för kundval**

Arbets- och företagsnämnden ställer sig positiv till översyn och revidering av reglemente för kundval i enlighet med kommunstyrelsens remiss Översyn av reglemente för kundval. Arbets- och företagsnämnden lämnar härmed synpunkter på innehållet i reglementet och dess generella auktorisationsvillkor i enlighet med remissen.

En översyn av reglementet för kundval bör ske

Arbets- och företagsnämnden anser att en översyn av reglemente för kundval som antogs av kommunfullmäktige under 2014 är positivt för att fortsätta att utveckla och vårda kundvalen. Ett beaktande av anordnar- och kundperspektiv bör genomsyra översynen.

Arbets- och företagsnämnden anser att en översyn av reglementet för kundval bör eftersträva stärkta förutsättningar för tydliga specifika auktorisationsvillkor, utveckla och vårda kundvalen och en enhetlig, transparent och förutsägbar uppföljning av kundvalen. Reglementet för kundval bör även fungera vägledande för nämndernas enhetliga bedömning och hantering av auktorisation generellt och ett tydliggörande av vilka organisationsformer som kan komma ifråga för auktorisation.

Reglementet för kundval bör även fungera vägledande för nämndernas enhetliga bedömning och hantering av sanktioner – varning, avauktion – samt tydliggöra processen för avslutande av kundval. Reglementet bör även stärka förutsättningarna för en tillitsbaserad, enhetlig uppföljning och utvärdering av anordnare och verksamhet i syfte att säkerställa god kvalitet i tjänsten.

Arbets- och företagsnämnden anser att översynen av reglementet för kundval även bör omfatta övervägande att införa fler sanktionsmöjligheter än det nuvarande systemet med varning och avauktion. Översynen bör beakta införandet av sanktioner såsom tillfälligt beställningsstopp/antagningsstopp för kund, vitesföreläggande, ekonomiska sanktioner och återkrav av felaktiga utbetalningar. Vidare bör reglementet omfatta

villkor om en karenstid för nyansökan från tidigare anordnare som på grund brister har avauktoriserats.

Översynen och revideringen av reglementet för kundval bör även syfta till att ta fram ett reglemente där samtliga villkor är tillämpliga på alla kundval. Vidare anser arbets- och företagsnämnden att reglementet för kundval bör säkerställa tydlighet och undanröja tolkningsutrymmen i samtliga villkor. Reglementets villkor och formuleringar kring extraordinära händelser och kris bör även revideras och tydliggöras.

Arbets- och företagsnämnden anser att det är av stor vikt att auktoriserade anordnare följer de lagar och regler som finns. De generella auktorisationsvillkorens punkter 1–5 bör därför kompletteras för att också gälla eventuellt moderbolag eller koncernmoder.

Arbets- och företagsnämnden föreslår även att översyn och revidering av reglementet för kundval genomförs med regelbundenhet och på ett systematiskt sätt.

Filip Wiljander
Ordförande
Arbets- och företagsnämnden

Frida Plym Forshell
Arbetsmarknadsdirektör

§ 95

ÄLN 2020/160

Remissvar, ändring av kommunens reglemente för kundval

Beslut

Äldrenämnden lämnar över remissvaret till kommunstyrelsens arbetsutskott för vidare hantering.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

Kommunstyrelsen arbetsutskott, KSAU har den 6 oktober 2020 remitterat översyn av reglemente för kundval till äldrenämnden. I samband med detta ges nämnden möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i reglementet, däribland de generella auktorisationsvillkoren. I denna tjänsteskrivelse sammanställs synpunkter som bland annat innebär mer ändamålsenliga sanktionsmöjligheter samt förbättrade möjligheter till målstyrning. Då sociala omsorgsprocessens kundval till viss del är gemensamma för socialnämnden och äldrenämnden är förslag till remissvar likalydande.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 2 december 2020

Bilaga 1. Remiss, Översyn av reglemente för kundval, tjänsteskrivelse från Kommunstyrelsens arbetsutskott 6 oktober, KFKS 2020/864

Bilaga 2. Utredning, Sanktioner vid brister i sociala omsorgsprocessens kundval, ÄLN 2020/48

Bilaga 3. Utredning, Kundval med få kunder, ÄLN 2020/79

Yrkanden

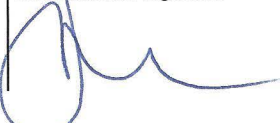
Karin Teljstedt (KD) yrkade bifall till enhetens förslag till beslut.

Espen Bjordal (S) yrkar på följande tillägg: ”För att tydliggöra att kommunen intention av en hållbar arbetsmiljö yrkar Socialdemokraterna på att byta ut social hållbarhet och ersätta det med att auktorisationsvillkoren ska kompletteras med krav på kollektivavtalsliknande villkor.”

Beslutsgång

Äldrenämnden beslutade i enlighet med Karin Teljstedts yrkande.

Äldrenämnden avslog Espen Bjordals tilläggsyrkande.

Ordförandes signatur	Justeraandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

Protokollsanteckningar

Espen Bjordal lät anteckna följande för Socialdemokraterna:

Modellen med kundval eller LOV ger större möjlighet för bolagen som vill etablera sig. Det kan öka hastigheten att få nya anordnare på plats men ökar risken att oseriösa aktörer lättare får avtal att bedriva verksamheten, eftersom det är svårt att fastställa deras kapacitet och förmåga innan driftstart. Vid en upphandling eller LOU är det en längre uppstartsperiod och det är svårare för en aktör att etablera sig innan det säkerställts att de har kapacitet att klara uppdraget. Inom vissa verksamheter fungerar kundvalsmodellen utmärkt, men inte i allt. Risker för allvarliga brister i välfärdsleveransen uppstår när en och samma modell tvingas på i alla verksamheter. Därför ska det göras en risk- och konsekvensanalys och bedömning för varje fall om vilken modell som är rimligast att använda egen-driftsalternativ, upphandlat alternativ eller kundvalsalternativ. Kundval och LOV har i många fall blivit de brottsliga gängens nya finansieringskälla. En viktig del i att stoppa arbetsmarknadskriminaliteten är att alla auktorisationsvillkor kompletteras med krav på kollektivavtalsliknande villkor.

Päivi Dahlin lät anteckna att Nackalistan instämmer i Socialdemokraternas anteckning.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

2020-12-02

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr ÄLN 2020/160

Äldrenämnden

Remissvar, ändring av kommunens reglemente för kundval

Förslag till beslut

Äldrenämnden lämnar över remissvaret till kommunstyrelsens arbetsutskott för vidare hantering.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen arbetsutskott, KSAU har den 6 oktober 2020 remitterat översyn av reglemente för kundval till äldrenämnden. I samband med detta ges nämnden möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i reglementet, däribland de generella auktorisationsvillkoren. I denna tjänsteskrivelse sammanställs synpunkter som bland annat innebär mer ändamålsenliga sanktionsmöjligheter samt förbättrade möjligheter till målstyrning. Då sociala omsorgsprocessens kundval till viss del är gemensamma för socialnämnden och äldrenämnden är förslag till remissvar likalydande.

Ärendet

Kommunfullmäktige införde på 1980-talet ett valfrihetssystem som kommunen benämner som kundval. Kundval är ett alternativ till upphandling enligt lagen om upphandling och ett alternativ till att driva verksamhet i egen kommunal regi.

Stadsledningskontoret har tagit initiativ till en översyn av Nackas kundvalssystem, vilket nu ligger inom ramen för projektet ”Kundval 2.0 – utveckling”. I projektet har det visat sig att valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) till viss del har sammanblandats med kommunens beslutade auktorisationssystem benämnt *kundval*. Då LOV och kundval skiljer sig åt bland annat vad gäller begrepp, vilka tjänster som kan omfattas av respektive system samt formerna för överklagande finns det skäl till att förtydliga kommunens val av auktorisationssystem, (KSAU 2020/864).

I projekt ”Kundval 2.0 – utveckling” pågår nu och under 2021 utveckling för att förtydliga och renodla samtliga kundval för individuella tjänster i Nacka. I projektet ingår att gå igenom de generella auktorisationsvillkoren och säkerställa att villkoren ger goda förutsättningar för nämnderna att upprätta lämpliga specifika auktorisationsvillkor. Reglementet i sin helhet ska aktualitetsprövas och kommunfullmäktiges krav på nämndernas ansvar, utveckling och uppföljning av kundvalen ingår. KSAU har den 6

oktober remitterat översyn av reglemente för kundval till berörda nämnder bland annat äldrenämnden. I samband med detta ges nämnden möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i reglementet, däribland de generella auktorisationsvillkoren. Yttrandet ska ha inkommit till juridik- och kanslienheten senast den 20 december. När nämndernas yttranden inkommit sammanställs ett samlat ärende där nämndernas synpunkter beaktas och redovisas. Ärendet går därefter vidare till kommunstyrelsen för att slutligen behandlas i kommunfullmäktige.

Synpunkter på nuvarande reglemente

Socialnämnden, äldrenämnden och tjänstepersonsorganisationen inom sociala omsorgsprocessen har tidigare lämnat synpunkter på kommunens reglemente för kundval, både under hösten inom ramen för projektet och tidigare då behov uppmärksammats. Löpande lämnas också synpunkter i den projektgrupp som finns i kommunen med representanter från alla processer som har kundval. Till detta yttrande biläggs även två utredningar där socialnämnden och äldrenämnden lämnat synpunkter på möjligheten till sanktioner i kundvalen samt hur kundval med få kunder kan hanteras. Nedan sammanfattas både tidigare och nytillkomna synpunkter:

Val av avtalsform

Kommunfullmäktige gav socialnämnden och äldrenämnden i uppdrag att under 2020 se över finansierings- och ersättningsmodellerna för kundval med få kunder. Utredningen (SOCN 2020/240, ÄLN 2020/79) baserades på perspektiven kvalitet för kund, ekonomi samt kommunens organisering och effektivitet. I utredningen beskrevs svårigheten med att välja avtalsform. Där ges ett förslag på en tabell som kan användas vid val av avtalsform för att underlätta valet. En liknande tabell föreslås användas i Nacka för att kunna bedöma vilken avtalsform som är mest lämplig beroende på vilken insats det handlar om.

Målstyrning och kvalitet

Det är nämnderna som huvudmän som ansvarar för att beviljade insatser håller en god kvalitet. Det är viktigt att fundera över möjligheten till reglering av detta då de villkor som antas, både generella och specifika, är avgörande för vilken kvalitet insatsen håller. De bör också bidra till att uppfylla kommunens vision, grundläggande värdering, ambition, övergripande mål och styrprinciper. Hur försäkras vi oss om att de kunder som beviljas insatser i Nacka kommun exempelvis uppnår bästa utveckling för alla?

I Nacka kommuns inköspolicy (KFKS 2020/298) framgår att kommunens mål är att upphandlingar och inköp av varor och tjänster bidrar till en effektiv verksamhet med hög kvalitet och till en långsiktigt hållbar kommun. I hållbarhetsarbetet ingår såväl klimatmässig som social och ekonomisk hållbarhet. I Nacka kommun sker konkurrensutsättning genom antingen kundval eller upphandling. Inköspolicyn behandlar de köp som sker genom upphandling. Precis som kommunens inköspolicy bör reglemente för kundval innehålla ett liknande villkor för hållbarhet.

Tillit och kontroll

Utifrån kommunens värdering har vi förtroende och respekt för människors kunskap och egen förmåga – och för deras vilja att ta ansvar. Med välfärdstjänster följer dock ett ökat behov av en effektiv tillsyn för att ytterst trygga kvalitet och säkerhet för våra kunder, men också för att säkerställa en god ekonomisk hushållning i kommunen. Det är väl känt att det finns en problematik vad avser verksamheter där ersättning används på ett felaktigt sätt och i kriminellt syfte.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har numera ansvar för tillstånd för olika typer av verksamheter vilket bidrar till en ökad kvalitet. När IVO bedömer om omsorgsgivare uppfyller krav för att få bedriva verksamhet utgår de från 7 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453). Det görs en bedömning om verksamheten uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet. Vidare krävs att sökanden i övrigt bedöms lämplig. IVO kan utifrån detta till exempel ta hänsyn till om någon kommun hävt sina avtal med bolaget när de prövar en ansökan om tillstånd. I Nacka kommuns reglemente för kundval saknas en sådan möjlighet. Kravet i Nacka kommuns befintliga generella villkor är att

- anordnaren och personer som har väsentligt inflytande över verksamheten inte får vara dömd för brott som avser yrkesutövningen eller brottslighet som kan skada förtroendet eller
- att anordnaren och/eller ansvarig för verksamheten inte får ha gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen.

En reglering som liknar den om tillståndsgivning i socialtjänstlagen skulle eventuellt kunna hindra auktorisation av vissa bolag där ersättning används på ett felaktigt sätt och i kriminellt syfte.

Sanktionsmöjligheter

Äldrenämnden har tidigare uppmärksammat behovet av att tydliggöra hur sanktioner kan användas i kundvalet vilket ledde till utredningen ”Sanktioner vid brister i sociala omsorgsprocessens kundval” (ÄLN 2020/48). En anledning till att kunna ge snabba och kraftfulla sanktioner är att undvika avauktorisering. Avauktoriseringer av anordnare kan ha en negativ påverkan på kundnyttan, till exempel försämras personalkontinuiteten. Utifrån omvärldsbevakning och tidigare erfarenheter föreslås i utredningen flera olika sanktionskategorier.

I kommunens befintliga reglemente för kundval framgår sanktionerna som tydligt kopplade till de olika punkterna i de generella villkoren. Sociala omsorgsprocessen föreslår istället en möjlighet att göra en helhetsbedömning utifrån allvarlighetsgrad kopplat till sanktion. Stegen i sanktionstrappan föreslås användas oavsett vilken punkt i villkoren en anordnare brister i. Utifrån sanktioner ser vi även att brister i formalia och ekonomi ofta väger tyngre än brister kopplat direkt till kund. Sociala omsorgsprocessen önskar en tydligare koppling till kund när det gäller allvarligare brister, exempelvis vanvård.

Om en anordnare blir avauktoriserad på grund av allvarliga brister finns det behov av att reglera hur lång tid som måste passera från det att man blivit avauktoriserad till att återigen kunna bli auktoriserad om anordnaren ansöker på nytt.

Ickevalsalternativ

Eftersom sociala omsorgsprocessen tidigare utgått från kundval enligt lag om valfrihetssystem, LOV är det viktigt att det blir tydligt med konsekvenser och hur det ska praktiskt hanteras med kundval istället för LOV. Exempelvis när det gäller möjlighet till överprövning och så kallade ickevalsalternativ. Sociala omsorgsprocessen föreslår att ickevalsalternativ, när en kund inte kan eller vill välja anordnare själv, ska föras in i reglemente för kundval.

Extraordinär händelse

Enligt befintliga generella villkor så framgår att anordnaren ska i händelse av höjd beredskap eller annan allvarlig händelse i fredstid inordna sin verksamhet under kommunens krisledning. Anordnaren ska samarbeta med kommunen vid annan allvarlig händelse där kommunen behöver tillgång till resurser för att erbjuda den form av verksamhet som anordnaren är auktoriserad för. Sociala omsorgsprocessen har utifrån erfarenheter i samband med pandemin covid-19 noterat en osäkerhet kring begreppen såväl för anordnarna inom kommunens kundval som för myndigheten. Det begrepp som används i flera andra sammanhang är extraordinär händelse. Det råder tveksamhet om skillnaden i begreppen är avsiktlig. Då det kan ha en väsentlig betydelse betonar vi vikten av att detta ses över för att vara överensstämmande i de delar som önskas.

Ekonomiska konsekvenser

En ändring i reglementet bedöms inte få några ekonomiska konsekvenser. Förbättrade krav och villkor bedöms leda till bättre kvalitet för Nacka kommuns kunder.

Konsekvenser för barn

I de kundval som är till för barn bedöms kvaliteten bli bättre med ett förbättrat reglemente och därmed förbättrade kundvalsvillkor.

Handlingar i ärendet

1. Remiss, Översyn av reglemente för kundval, tjänsteskrivelse från Kommunstyrelsens arbetsutskott 6 oktober, KFKS 2020/864
2. Utredning, Sanktioner vid brister i sociala omsorgsprocessens kundval, ÄLN 2020/48
3. Utredning, Kundval med få kunder, ÄLN 2020/79

Åse Linnerbäck
Biträdande social- och äldredirektör

Emelie Berglund
Kvalitetsutvecklare
Omsorgsenheten

Översyn av reglemente för kundval

Beslut

Kulturnämnden antar förslag till yttrande enligt bilaga 1 till tjänsteskrivelse daterat den 20 november 2020.

Sammanfattning av ärendet

I reglemente för kundval definieras kommunens kundvalssystem för att säkerställa att samtliga kundval har tydliga auktorisationsvillkor, och att uppföljningen är enhetlig och transparent. Kommunstyrelsens arbetsutskott har översänt ärende om översyn av reglemente för kundval för yttrande till kulturnämnden. Nämnden ser framför allt nedan behov av utveckling. Villkoren i reglementet för kundval bör inte vara så specifika att de inte kan tillämpas inom kommunens alla kundval. Specifika villkor bör istället ingå i de specifika auktorisationsvillkor som beslutas av respektive nämnd. Generellt finns behov av en utvecklad sanktionstrappa med tidsfrister för när aktuell åtgärd ska vara genomförd. Reglementet är inkonsekvent i anvisningarna gällande vilka handlingar som ska skickas in vid ansökan för att styrka att villkoret är uppfyllt. För ökad tydlighet och likvärdig handläggning bör därför punkt 1 till 5 kompletteras med uppgifter om vilka dokument som ska skickas in/uppvisas för att kravet ska anses vara uppfyllt. Förtydliganden behövs kring vad som gäller om kommunen är ansökande huvudman. Det bör även säkerställas att villkoren är relevanta och möjliga att leva upp till då huvudmannen är en ideell förening. Det saknas krisklausul/force majeure som anger vad som gäller vid kris då verksamhet kan behöva ställas in eller på annat sätt begränsas. Reglementet bör kompletteras med kommunikationsvillkor och krav med anledning av GDPR. Det bör även framgå i reglementet hur ofta det ska följas upp och vad som gäller om det uppstår behov att avsluta ett kundval.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse Översyn av reglemente för kundval
Bilaga 1 Yttrande gällande översyn av reglemente för kundval
Bilaga 1 Protokollsutdrag KSAU 2020-10-06 § 134
Bilaga Tjskr - Översyn av reglemente för kundval
Bilaga- Reglemente för kundval

Beslutsgång

Kulturnämnden beslutade i enlighet med förslaget från kultur- och fritidsenheten.

Ordförandes signatur 	Justerandes signatur 	Utdragsbestyrkande
---	---	--------------------

2020-11-20

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr KUN 2020/114

Kulturnämnden

Översyn av reglemente för kundval

Förslag till beslut

Kulturnämnden antar förslag till yttrande enligt bilaga 1 till tjänsteskrivelse daterat den 20 november 2020.

Sammanfattning av ärendet

I reglemente för kundval definieras kommunens kundvalssystem för att säkerställa att samtliga kundval har tydliga auktorisationsvillkor, och att uppföljningen är enhetlig och transparent. Kommunstyrelsens arbetsutskott har översänt ärende om översyn av reglemente för kundval för yttrande till kulturnämnden. Nämnden ser framför allt nedan behov av utveckling. Villkoren i reglementet för kundval bör inte vara så specifika att de inte kan tillämpas inom kommunens alla kundval. Specifika villkor bör istället ingå i de specifika auktorisationsvillkor som beslutas av respektive nämnd. Generellt finns behov av en utvecklad sanktionstrappa med tidsfrister för när aktuell åtgärd ska vara genomförd. Reglementet är inkonsekvent i anvisningarna gällande vilka handlingar som ska skickas in vid ansökan för att styrka att villkoret är uppfyllt. För ökad tydlighet och likvärdig handläggning bör därför punkt 1 till 5 kompletteras med uppgifter om vilka dokument som ska skickas in/uppvisas för att kravet ska anses vara uppfyllt. Förtydliganden behövs kring vad som gäller om kommunen är ansökande huvudman. Det bör även säkerställas att villkoren är relevanta och möjliga att leva upp till då huvudmannen är en ideell förening. Det saknas krisklausul/force majeure som anger vad som gäller vid kris då verksamhet kan behöva ställas in eller på annat sätt begränsas. Reglementet bör kompletteras med kommunikationsvillkor och krav med anledning av GDPR. Det bör även framgå i reglementet hur ofta det ska följas upp och vad som gäller om det uppstår behov att avsluta ett kundval.

Ärendet

Kommunstyrelsens arbetsutskott har översänt ärende om översyn av reglemente för kundval för yttrande till kulturnämnden, arbets- och företagsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden.

Kort bakgrund

Kommunfullmäktige införde på 1980-talet ett valfrihetssystem som kommunen benämner som kundval. Kundval är ett alternativ till upphandling enligt lagen om upphandling och att driva verksamhet i kommunal regi. Nackas kundvalssystem är ett lagligt valfrihetssystem som fungerar på så sätt att myndigheten på förhand har fastställt

villkor, och samtliga anordnare/utförare som uppfyller dessa villkor kan vara med i kundvalet och tillhandahålla sina tjänster. Det görs därmed inte något urval av vilka anordnare/utförare som får vara med i kundvalet. Det är den enskilde individen som väljer anordnare/utförare.

I reglemente för kundval (bilaga 3), definieras kommunens kundvalssystem för att säkerställa att samtliga kundval har tydliga auktorisationsvillkor, och att uppföljningen är enhetlig och transparent. I reglementet anges även att nämnderna ansvarar för att fortlöpande vårda och utveckla kundvalen. Aktuellt reglemente för kundval antogs av kommunfullmäktige under 2014. För att fortsatt vårda och utveckla kundvalen har kommunstyrelsen beslutat om en översyn av reglementet och dess generella auktorisationsvillkor. Nämnden ansvarar för att anta specifika auktorisationsvillkor för kundvalet som utgår från bestämmelserna i reglementet. Därför är det viktigt att berörda nämnder kommer in med synpunkter gällande om reglementet ger förutsättningar för en uppföljning som är enhetlig, transparent och förutsägbar, eller om det finns behov av att förbättra reglementet. Inom ramen för kulturnämndens ansvarsområde finns endast kundval kulturskola, vilket är utgångspunkten för yttrandet gällande aktuell remiss. Nämndens yttrande ska ha inkommit till juridik- och kanslienheten senast den 20 december 2020.

Enhetens analys och bedömning

Vid översynen av reglementet har enheten deltagit i en arbetsgrupp med övriga aktuella enheter som arbetar med kommunens olika kundval. Kundval kulturskola är ett i sammanhanget litet kundval, som inte omfattas av lagstiftning och nationella styrdokument gäller verksamhetens innehåll och upplägg. Därmed är kommunens styrdokument och regelverk av central betydelse för att barn och ungdomar ska erbjudas kulturskolor som håller hög kvalitet. Bedömningen är att nedan fokusområden behöver ses över och förtydligas.

Villkoren bör vara generella

Villkoren i reglementet för kundval bör inte vara så specifika att de inte kan tillämpas inom kommunens alla kundval. Specifika villkor bör istället ingå i de specifika auktorisationsvillkor som beslutas av respektive nämnd. I reglementet bör därför följande punkter tas bort:

- Punkt 8
Anordnaren ska senast när verksamheten startar ha erforderliga tillstånd för att bedriva aktuell verksamhet
- Punkt 11
”Utifrån verksamhetens behov som framgår i kundvalets specifika auktorisationsvillkor ska anordnaren kunna tillhandahålla verksamhet hela året.”
- Punkt 18
”I förekommande fall: Lokaler och utrustning ska vara anpassade till verksamheten och godkända för sitt ändamål av berörda myndigheter.”

- Punkt 26
"I förekommande fall: Anordnaren ska ha rutiner för hantering av nycklar till brukarnas bostäder och värdehandlingar/ medel tillhöriga brukarna."
- Punkt 30
"Anordnaren ska ingå i eventuellt kösystem som kommunen har."
- Punkt 31
"Anordnaren ska acceptera av kommunen beslutad förtur för kund"

Förutsättningar för uppföljning

Reglementet bör ge tydliga och enhetliga förutsättningar för en likvärdig och förutsägbar uppföljning av villkoren. Generellt finns behov av en utvecklad sanktionstrappa med tidsfrister för när aktuell åtgärd ska vara genomförd. När det enligt reglementet ska utfärdas en varning bör det exempelvis följas av angiven åtgärd och en tidsangivelse gällande när aktuell brist ska vara åtgärdad. Beroende på vilken dignitet villkoret har skulle en sanktionstrappa exempelvis kunna bestå av; åtgärdsplan, tillfälligt beställningsstopp, varning, ekonomiska sanktioner och avauktorisering.

Reglementet är inkonsekvent i anvisningarna gällande vilka handlingar som ska skickas in vid ansökan för att styrka att villkoret är uppfyllt. I vissa fall är det tydligt angivet och i andra fall uppges inte vilka handlingar som avses. För ökad tydlighet och likvärdig handläggning bör därför punkt 1 till 5 kompletteras med uppgifter om vilka dokument som ska skickas in/uppvisas för att kravet ska anses vara uppfyllt. Punkt 1 och 2 är dessutom svåra att skilja åt, de bör kunna slås ihop till en punkt.

Punkt 6

Denna punkt bör ändras så att det framgår att registreringsbevis från Bolagsverket ska uppvisas vid ansökan om auktorisation istället för senast när verksamheten startar.

Punkt 14

Förtydliganden behövs gällande vad som avses med *"den som utövar den dagliga ledningen"* och vad som avses med *"den som ansvarar för den dagliga ledningen"*. Vidare bör det läggas till ett förtydligande om att byte av ansvarig för den dagliga ledningen ska godkännas av kommunen innan bytet kan ske. Det bör även förtydligas hur länge en anordnare får ha en tillfällig ledning.

Punkt 15

"Auktorisationen får inte överlåtas till annan fysisk eller juridisk person. Om anordnaren är en juridisk person och denne byter ägare ska ny ansökan ges in och auktorisationen omprövas." Förtydligande behövs gällande att det är den nya ägaren som ska skicka in en ny ansökan om auktorisation.

Punkt 16

Om möjligt kan det vara bra att tydliggöra vad som avses med större förändringar avseende verksamhet eller ekonomi.

Punkt 22

"Anordnaren ska ha rutiner för hantering av synpunkter, klagomål, fel, brister och avvikelser." Om möjligt bör denna punkt förtydligas med ett krav på att anordnaren ska använda och ingå i kommunens synpunktshanteringssystem.

Övergripande frågor och tillägg

Förtydliganden behövs kring vad som gäller om kommunen är ansökande huvudman. Det bör även säkerställas att villkoren är relevanta och möjliga att leva upp till då huvudmannen är en ideell förening. I detta sammanhang bör förtydliganden tas fram kring vad som gäller då en förening kräver medlemskap av medborgaren för deltagande i aktuell verksamhet.

Generellt bör villkor som har kontrollpunkten egen anmälan, förtydligas med en tidsaspekt, exempelvis att det ska ske omgående, skyndsamt eller liknande.

Det saknas en krislausul/force majeure som anger vad som gäller vid kris då verksamhet kan behöva ställas in eller på annat sätt begränsas. Exempel på detta är nuvarande pandemi som väckt många frågor gällande konsekvenser och villkor då verksamhet måste ställas in, ställas om eller på annat sätt påverkas av övergripande tillfälliga beslut. Ytterligare ett exempel är om verksamhetens lokaler brinner ner.

Punkt 32

"Anordnaren ska samarbeta med kommunen vid annan allvarlig händelse där kommunen behöver tillgång till resurser för att erbjuda den form av verksamhet som anordnaren är auktoriserad för."

Ovan stycke behöver förtydligas så att det blir mer begripligt vad som avses.

Med anledning av GDPR kan det vara aktuellt att lägga till villkor kopplat till vad som gäller generellt i förhållande till kommunen, och i förhållande till medborgare som finns registrerade i verksamheten, exempelvis vid byte av ägare.

Det skulle vara bra med ett villkor gällande om, och i så fall när, en anordnare, vars auktorisation återkallats, kan ansöka om auktorisation på nytt.

Reglementet bör ange vad som gäller om det uppstår behov av att avsluta ett helt kundval.

Reglementet bör kompletteras med kommunikationsvillkor gällande på vilket sätt det ska framgå att anordnaren ingår i kommunens verksamhet, och att direktiv om tillgänglighet och liknande ska följas gällande kommunikation.

I reglementet bör det framgå hur ofta det ska följas upp och utvärderas.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet innebär inte några ekonomiska konsekvenser.

NACKA
KOMMUN

Konsekvenser för barn

Grundläggande auktorisationsvillkor som ger tydliga och goda förutsättningar för verksamheter av hög kvalitet gynnar barn. Om villkoren är bristfälliga och svåra att följa upp, finns det risk för att barn deltar i verksamhet av låg kvalitet.

Handlingar i ärendet

1. Protokollsutdrag KSAU 2020-10-06 § 134, Översyn av reglemente för kundval
2. Tjänsteskrivelse KSAU den 23 september 2020
3. Reglemente för kundval
4. Förslag till yttrande

Cortina Lange
Enhetschef
Kultur- och fritidsenheten

Anna Hörnsten
Utvecklingsledare
Kultur- och fritidsenheten

Yttrande

Dnr: KUN 2020/114

KFKS 2020/864

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Yttrande gällande översyn av reglemente för kundval

Kulturnämnden har getts möjlighet att yttra sig gällande översyn av reglemente för kundval, och lämnar därmed nedan synpunkter och förslag till utveckling.

Villkoren bör vara generella

Villkoren i reglementet för kundval bör inte vara så specifika att de inte kan tillämpas inom kommunens alla kundval. Specifika villkor bör istället ingå i de specifika auktorisationsvillkor som beslutas av respektive nämnd. I reglementet bör därför följande punkter tas bort:

- Punkt 8
Anordnaren ska senast när verksamheten startar ha erforderliga tillstånd för att bedriva aktuell verksamhet
- Punkt 11
”Utifrån verksamhetens behov som framgår i kundvalets specifika auktorisationsvillkor ska anordnaren kunna tillhandahålla verksamhet hela året.”
- Punkt 18
”I förekommande fall: Lokaler och utrustning ska vara anpassade till verksamheten och godkända för sitt ändamål av berörda myndigheter.”
- Punkt 26
”I förekommande fall: Anordnaren ska ha rutiner för hantering av nycklar till brukarnas bostäder och värdehandlingar/ medel tillhöriga brukarna.”
- Punkt 30
”Anordnaren ska ingå i eventuellt kösystem som kommunen har.”

- Punkt 31
”Anordnaren ska acceptera av kommunen beslutad förtur för kund”.

Förutsättningar för uppföljning

Reglementet bör ge tydliga och enhetliga förutsättningar för en likvärdig och förutsägbar uppföljning av villkoren. Generellt finns behov av en utvecklad sanktionstrappa med tidsfrister för när aktuell åtgärd ska vara genomförd. När det enligt reglementet ska utfärdas en varning bör det exempelvis följas av angiven åtgärd och en tidsangivelse gällande när aktuell brist ska vara åtgärdad. Beroende på vilken dignitet villkoret har skulle en sanktionstrappa exempelvis kunna bestå av; åtgärdsplan, tillfälligt beställningsstopp, varning, ekonomiska sanktioner och avauktorisering.

Reglementet är inkonsekvent i anvisningarna gällande vilka handlingar som ska skickas in vid ansökan för att styrka att villkoret är uppfyllt. I vissa fall är det tydligt angivet och i andra fall uppges inte vilka handlingar som avses. För ökad tydlighet och likvärdig handläggning bör därför punkt 1 till 5 kompletteras med uppgifter om vilka dokument som ska skickas in/uppvisas för att kravet ska anses vara uppfyllt. Punkt 1 och 2 är dessutom svåra att skilja åt, de bör kunna slås ihop till en punkt.

- Punkt 6
Denna punkt bör ändras så att det framgår att registreringsbevis från Bolagsverket ska uppvisas vid ansökan om auktorisation istället för senast när verksamheten startar.
- Punkt 14
Förtydliganden behövs gällande vad som avses med *”den som utövar den dagliga ledningen”* och vad som avses med *”den som ansvarar för den dagliga ledningen”*.
Vidare bör det läggas till ett förtydligande om att byte av ansvarig för den dagliga ledningen ska godkännas av kommunen innan bytet kan ske. Det bör även förtydligas hur länge en anordnare får ha en tillfällig ledning.
- Punkt 15
”Auktorisationen får inte överlåtas till annan fysisk eller juridisk person. Om anordnaren är en juridisk person och denne byter ägare ska ny ansökan ges in och auktorisationen omprövas.” Förtydligande behövs gällande att det är den nya ägaren som ska skicka in en ny ansökan om auktorisation.
- Punkt 16
Om möjligt kan det vara bra att tydliggöra vad som avses med större förändringar avseende verksamhet eller ekonomi.

- Punkt 22
"Anordnaren ska ha rutiner för hantering av synpunkter, klagomål, fel, brister och avvikelser." Om möjligt bör denna punkt förtydligas med ett krav på att anordnaren ska använda och ingå i kommunens synpunktshanteringssystem.

Övergripande frågor och tillägg

Förtydliganden behövs kring vad som gäller om kommunen är ansökande huvudman. Det bör även säkerställas att villkoren är relevanta och möjliga att leva upp till då huvudmannen är en ideell förening. I detta sammanhang bör förtydliganden tas fram kring vad som gäller då en förening kräver medlemskap av medborgaren för deltagande i aktuell verksamhet.

Generellt bör villkor som har kontrollpunkten egen anmälan, förtydligas med en tidsaspekt, exempelvis att det ska ske omgående, skyndsamt eller liknande.

Det saknas en krislausul/force majeure som anger vad som gäller vid kris då verksamhet kan behöva ställas in eller på annat sätt begränsas. Exempel på detta är nuvarande pandemi som väckt många frågor gällande konsekvenser och villkor då verksamhet måste ställas in, ställas om eller på annat sätt påverkas av övergripande tillfälliga beslut. Ytterligare ett exempel är om verksamhetens lokaler brinner ner, vilket inte är ovanligt.

- Punkt 32
"Anordnaren ska samarbeta med kommunen vid annan allvarlig händelse där kommunen behöver tillgång till resurser för att erbjuda den form av verksamhet som anordnaren är auktoriserad för."
 Ovan stycke behöver förtydligas så att det blir mer begripligt vad som avses.

Med anledning av GDPR kan det vara aktuellt att lägga till villkor kopplat till vad som gäller generellt i förhållande till kommunen, och i förhållande till medborgare som finns registrerade i verksamheten, exempelvis vid byte av ägare.

Det skulle vara bra med ett villkor gällande om, och i så fall när, en anordnare, vars auktorisation återkallats, kan ansöka om auktorisation på nytt.

Reglementet bör ange vad som gäller om det uppstår behov av att avsluta ett helt kundval.

Reglementet bör kompletteras med kommunikationsvillkor gällande att det ska framgå att anordnaren ingår i kommunens verksamhet, och att direktiv om tillgänglighet och liknande ska följas gällande kommunikation.

I reglementet bör det framgå hur ofta det ska följas upp och utvärderas.

Richard Wendt
Ordförande
Kulturnämnden

Anders Mebius
Kultur- och fritidsdirektör
Kulturnämnden

3 december 2020

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Utbildningsnämnden

§ 90

UBN 2020/144

Förslag till yttrande över reglemente för kundval

Beslut

Utbildningsnämnden beslutar att anta tjänsteskrivelsen 19 november 2020 som sitt yttrande gällande reglemente för kundval.

Ärendet

Utbildningsnämnden har av kommunstyrelsen ombetts att yttra sig över reglementet för kundval i Nacka kommun. Det är ett led i kommunstyrelsens översyn av reglementet. Utbildningsnämnden anser att de generella auktorisationsvillkoren bör omarbetas så att en ökad tydlighet uppnås. Det bör finnas anvisningar eller förtydliganden för att så långt som möjligt få en enhetlighet för alla kundval i kommunen. I de nuvarande generella auktorisationsvillkoren finns några punkter som inte stämmer överens med skollagens bestämmelser och dessa villkor kan då inte appliceras på utbildningsnämndens kundval. Några punkter bör föras över till nämndernas specifika auktorisationsvillkor eftersom dessa villkor endast gäller vissa kundval.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 19 november 2020

Bilaga 1 Reglemente för kundval

Bilaga 2 Tjänsteskrivelse Översyn av reglemente för kundval

Yrkanden

Monica Brohede Tellström (L) yrkade bifall till enhetens förslag till beslut.

Beslutsgång

Utbildningsnämnden beslutade i enlighet med Monica Brohede Tellströms yrkande.

Ordförandes signatur 	Justerandes signatur 	Utdragsbestyrkande
---	---	--------------------

Utbildningsnämnden

Förslag till yttrande över reglemente för kundval

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar att anta tjänsteskrivelsen 19 november 2020 som sitt yttrande gällande reglemente för kundval.

Sammanfattning av ärendet

Utbildningsnämnden har av kommunstyrelsen ombetts att yttra sig över reglementet för kundval i Nacka kommun. Det är ett led i kommunstyrelsens översyn av reglementet.

Utbildningsnämnden anser att de generella auktorisationsvillkoren bör omarbetas så att en ökad tydlighet uppnås. Det bör finnas anvisningar eller förtydliganden för att så långt som möjligt få en enhetlighet för alla kundval i kommunen. I de nuvarande generella auktorisationsvillkoren finns några punkter som inte stämmer överens med skollagens bestämmelser och dessa villkor kan då inte appliceras på utbildningsnämndens kundval. Några punkter bör föras över till nämndernas specifika auktorisationsvillkor eftersom dessa villkor endast gäller vissa kundval.

Ärendet

Bakgrund

Utbildningsnämnden har av kommunstyrelsen ombetts att yttra sig över reglementet för kundval i Nacka kommun. Reglemente för kundval antogs av kommunfullmäktige under 2014. För att fortsatt vårda och utveckla kundvalen bedömer kommunstyrelsen att det bör ske en översyn av reglementet och dess generella auktorisationsvillkor. Som ett led i den översynen ska de nämnder som har kundval yttra sig till kommunstyrelsen över reglementet och dess generella auktorisationsvillkor. Kommunfullmäktige beslutar om reglemente för kundval och där ingår de generella auktorisationsvillkoren som gäller för alla kundval i Nacka kommun. Respektive nämnd beslutar om specifika auktorisationsvillkor utifrån de kundval som nämnden ansvarar för. Utbildningsnämnden beslutade i mars 2015 om specifika auktorisationsvillkor för anordnare som driver förskola eller annan pedagogisk verksamhet.

Synpunkter på reglementet för kundval

En allmän synpunkt är att de generella auktorisationsvillkoren bör omarbetas så att en ökad tydlighet uppnås. Det bör finnas anvisningar eller förtydliganden för att så långt som möjligt få en enhetlighet för alla kundval i kommunen.

Nedan följer utbildningsenhetens synpunkter på de generella auktorisationsvillkoren.

Generella auktorisationsvillkor	Utbildningsenhetens synpunkter
4. Anordnaren och/eller ansvarig för verksamheten får inte ha gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen.	Bör förtydligas hur kontroll ska ske. Hur lång tid tillbaka ska begångna felaktigheter vara ett hinder för auktorisation?
6. Anordnaren ska senast när verksamheten startar vara registrerad hos Bolagsverket och uppvisa registreringsbevis.	Anordnare inom utbildningsområdet är ibland registrerade hos andra myndigheter än Bolagsverket. Det är bl.a. verksamheter som drivs av stiftelser eller där verksamheten drivs av en ideell förening. Frågan om alla anordnare måste vara registrerade hos bolagsverket bör utredas vidare.
12. Anordnaren ska redovisa hur de statliga och/eller kommunala målen för verksamheten ska nås.	Anordnare inom utbildningsnämndens kundval har mål som regleras i lagar och andra föreskrifter. Att dessa uppfylls kontrolleras vid tillsyn av verksamheten. Kommunen har inte möjlighet att ställa krav på verksamheten utöver det som regleras i lagar och andra föreskrifter. Däremot har kommunen möjlighet att begära uppgifter från anordnaren så att de kommunala målen kan följas upp. Ett sådant villkor skulle kunna ingå i punkt 27.
15. Auktorisationen får inte överlätas till annan fysisk eller juridisk person. Om anordnaren är en juridisk person och denne byter ägare ska ny ansökan ges in och auktorisationen omprövas.	För utbildningsnämndens kundval sker en ägar- och ledningsprövning vid ägarbyte vilket innebär att någon ny ansökan om auktorisation inte är nödvändig.
26. I förekommande fall: Anordnaren ska ha rutiner för hantering av nycklar till brukarnas bostäder och värdehandlingar/medel tillhöriga brukarna.	Bör ingå i de specifika auktorisationsvillkoren
27. Kommunen ska ha rätt till insyn i verksamheten för uppföljning och utvärdering. I detta ingår att kommunen ska få del av handlingar som kommunen efterfrågar. Anordnaren ska delta i den uppföljning som kommunen genomför.	I skollagens 2 kap finns bestämmelserna gällande godkännande av fristående huvudman. I skollagens 26 kap regleras tillsynen av fristående huvudmän och där framgår vad som ska ligga till grund

	för tillsynen vilket är lagstiftning och föreskrifter. Det innebär att det inte är möjligt att ställa krav på att anordnaren ska delta i den uppföljning som kommen gör. Utbildningsnämnden anser dock att det är önskvärt med ett deltagande.
30. Anordnaren ska ingå i eventuellt kösystem som kommunen har.	I skollagens 2 kap finns bestämmelserna gällande godkännande av fristående huvudman. Det finns inget krav i skollagen på att anordnaren ska ingå i kommunens kösystem. Däremot ska anordnaren tillämpa kommunens urvalsregler vid en urvalssituation enligt skollagen 8 kap 19 §.
31. Anordnaren ska acceptera av kommunen beslutad förtur för kund.	Bör ingå i de specifika auktorisationsvillkoren
33. Anordnare som har avauktoriserats efter att ha brutit mot eller bedömts inte uppfylla auktorisationsvillkoren ska för att åter bli auktoriserad visa att åtgärder har vidtagits för att bristerna inte ska upprepas.	Det bör finnas tidsgränser för hur lång tid det ska gå från det att avauktorisation skett tills ny auktorisation får ske.

Ekonomiska konsekvenser

Förslagen i tjänsteskrivelsen innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslagen i tjänsteskrivelsen innebär inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1 Reglemente för kundval

Bilaga 2 Tjänsteskrivelse Översyn av reglemente för kundval

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Kristina Heuman
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten